

ทฤษฎีนโยบายสังคม (Theory of Social Policy)

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร. พัชรินทร์ สิริสุนทร
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ลักษณะ/ ตัวแบบของนโยบาย

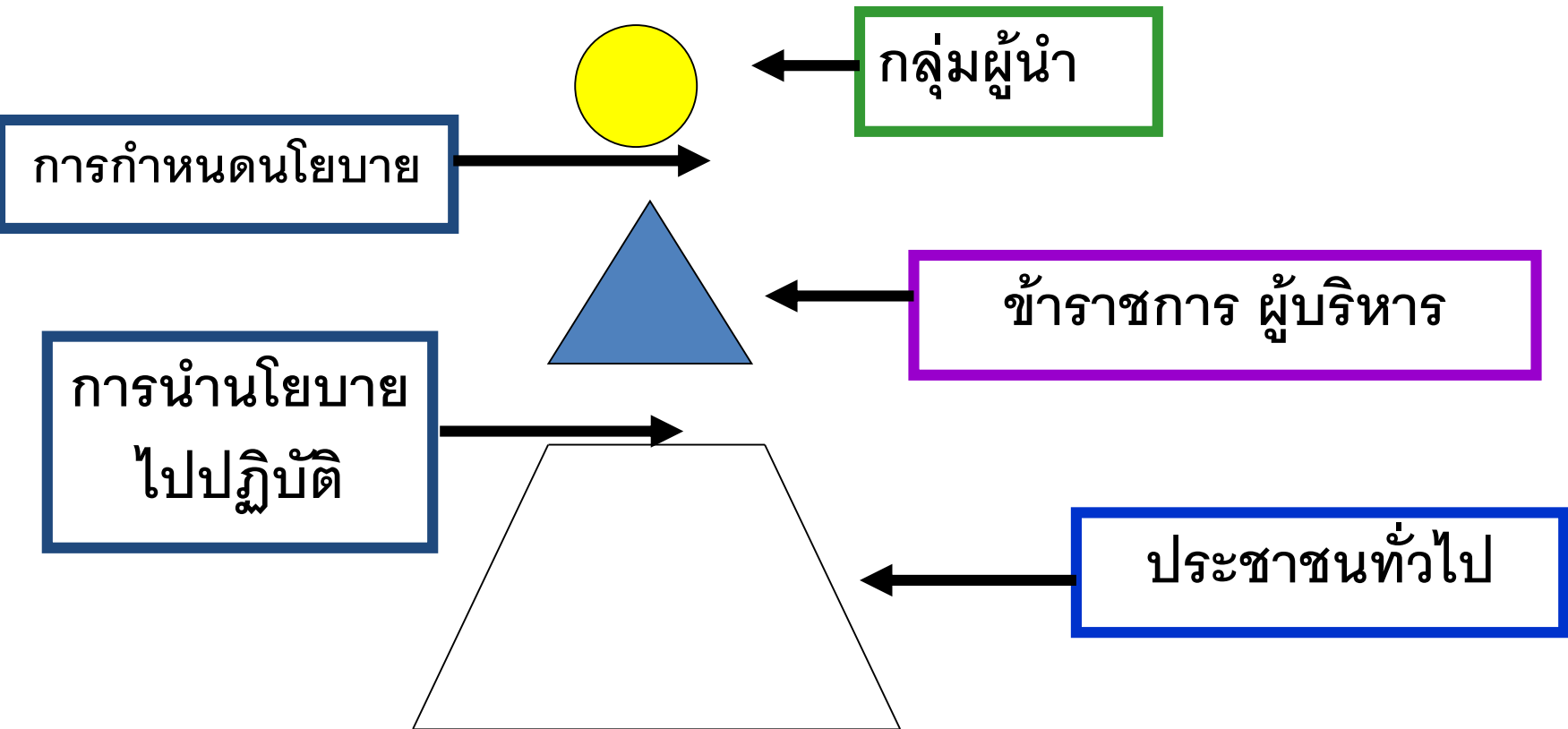
ตัวแบบผู้นำ (Elite Model)

- ความเชื่อพื้นฐาน : นโยบายสังคมคือแนวทางที่สะท้อนค่านิยมที่เลือกสรรแล้วของกลุ่มผู้นำ ข้าราชการ นักการเมือง และผู้บริหารประเทศ
- ประชาชนทั่วไปไม่มีความรู้ ไม่สนใจกับเรื่องของบ้านเมือง ไม่จำเป็นต้องมีส่วนร่วม
- นโยบายจึงมีลักษณะบนลงล่าง (Top-down Policy).

การเปลี่ยนแปลงนโยบายตามตัวแบบผู้นำ

- เปลี่ยนตัวผู้นำ
- เปลี่ยนค่านิยม ความคิดของผู้นำ
- การเลือกตั้ง การแสดงประชามติ เป็นเพียงสัญลักษณ์
- เสถียรภาพทางการเมืองขึ้นอยู่กับความเห็นพ้องกันของผู้นำ และการยอมรับร่วมกันของแนวทางพื้นฐาน.

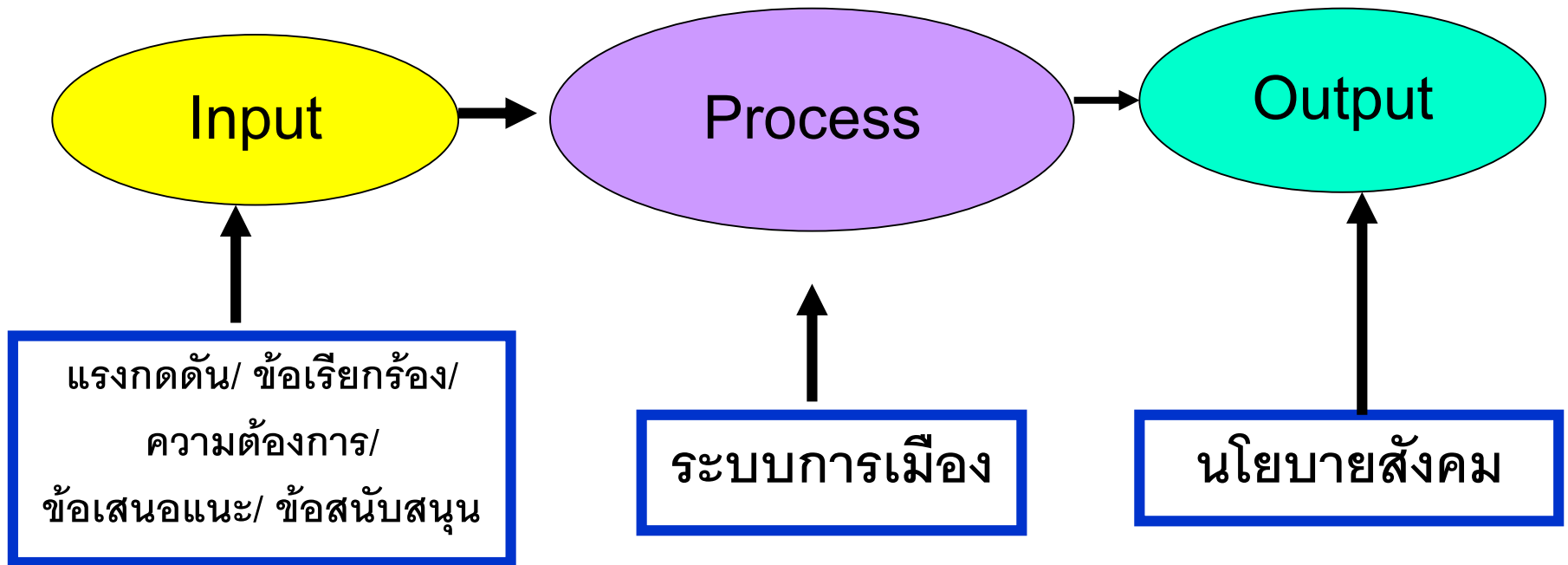
ตัวแบบผู้นำ (Elite Model)

ตัวแบบระบบ (System Model)

- แนวคิดพื้นฐาน นโยบายสังคมเป็นปฏิกริยาที่ระบบการเมืองตอบสนองต่อแรงกดดันจากสภาพแวดล้อมภายนอกต่าง ๆ
- ปัจจัยนำเข้า คือ แรงกดดัน (ข้อเรียกร้อง ความต้องการ ข้อเสนอสนับสนุน)
- กระบวนการ คือ ระบบการเมือง
- ผลผลิตของระบบการเมือง คือนโยบายสาธารณะที่ตอบสนองต่อทุก ๆ ฝ่ายมากที่สุด.

ตัวแบบระบบ (System Model)

ตัวแบบกลุ่ม (Group Model)

- ความเชื่อพื้นฐาน : นโยบายสังคมเป็นผลผลิตที่สะท้อนดุลยภาพของการดิ้นรนแข่งขันระหว่างกลุ่มต่างๆ ในสังคม
- David Truman & Arthur Bentley: หัวใจของการเมืองคือ อิทธิพลของการต่อสู้แข่งขันกันระหว่างกลุ่มต่างๆ ในสังคม ต่อนโยบายสังคม.

หน้าที่ของระบบการเมืองคือ
การประสานความขัดแย้ง

หน้าที่ของระบบการเมือง

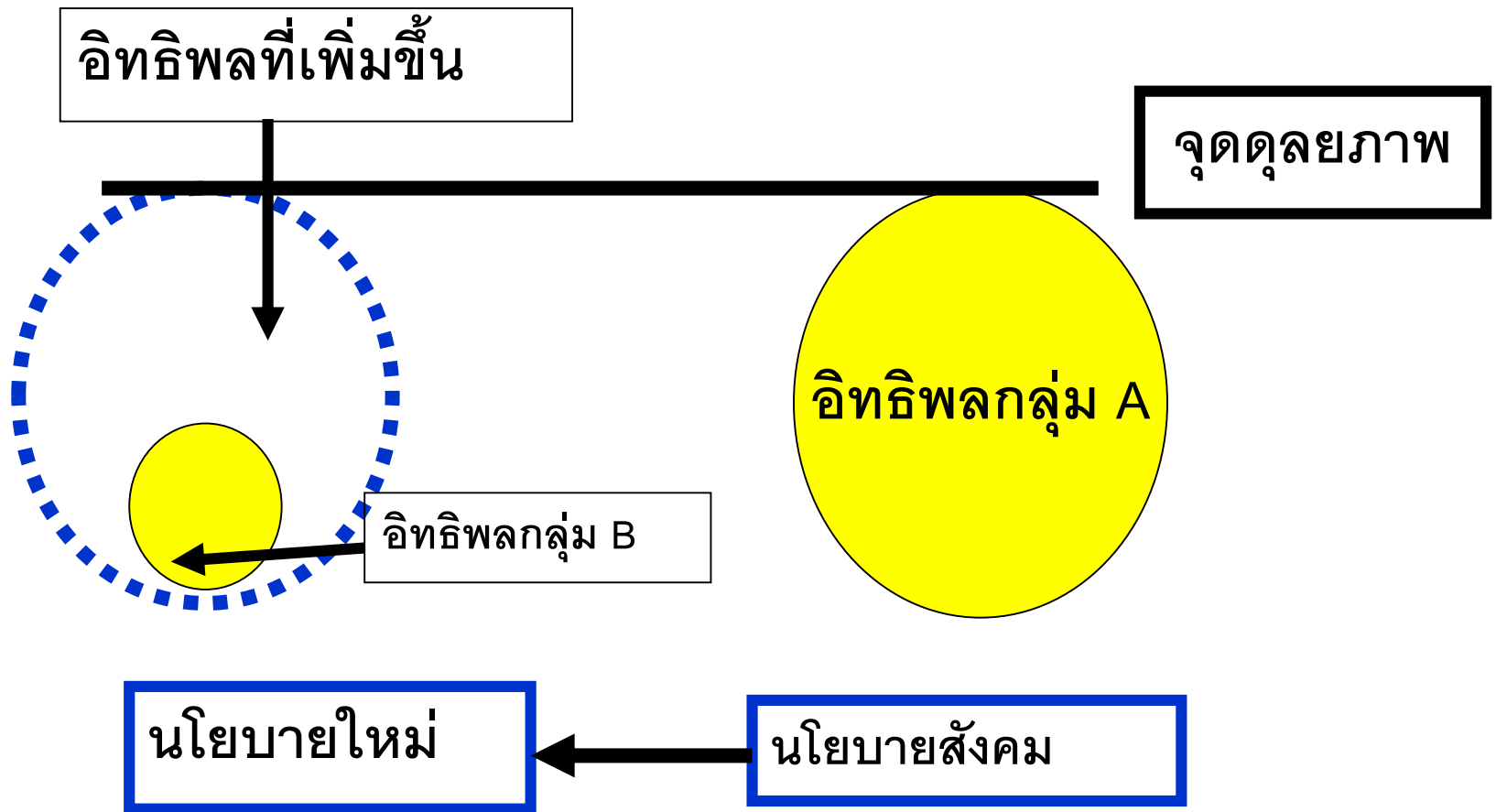
- ตั้งกติกากการต่อสู้แข่งขันระหว่างกลุ่ม
- แสวงหาแนวทางการประนีประนอม
- ประสานดุลยภาพระหว่างผลประโยชน์ของกลุ่มต่าง ๆ
- กำหนดแนวทางในรูปของนโยบายสังคม
- นำนโยบายไปปฏิบัติ.

ความสัมพันธ์ระหว่างดุลยภาพและอำนาจ
ขึ้นอยู่กับอิทธิพลสัมพัทธ์

อิทธิพลสัมพัทธ์ถูกกำหนดโดย

- จำนวนสมาชิกในกลุ่ม
- ฐานะทางเศรษฐกิจของกลุ่ม
- ความเข้มแข็งในการจัดองค์กร
- ผู้นำกลุ่ม
- ความใกล้ชิดกับผู้มีอำนาจตัดสินใจกำหนดนโยบาย
- ความสามัคคีภายในกลุ่ม
- การเปลี่ยนแปลงนโยบาย.

ตัวแบบกลุ่ม (Group Model)

ตัวแบบสถาบัน (Institutional Model)

- ความคิดพื้นฐาน : นโยบายสังคมเป็นผลผลิตของโครงสร้างการปกครอง การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการปกครองจึงมีผลกระทบต่อนโยบาย
- นักปกครองเป็นผู้ใช้นโยบาย.

ตัวแบบพหุนิยมกลุ่มผลประโยชน์

(Pluralistic Model)

- ความเชื่อพื้นฐาน : นโยบายเป็นเรื่องของผลประโยชน์ของกลุ่มต่างๆที่เกี่ยวข้อง
- นโยบายสังคมจึงเกิดขึ้นเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มนั้นๆ เช่น กลุ่มชาวไร่อ้อย ต้องการนโยบายเพื่อผลประโยชน์สำหรับกลุ่มของตน.

ตัวแบบสถาบันของรัฐ (State-Centric Model)

- แนวคิดพื้นฐาน : ระบบการเมืองหรือสถาบันของรัฐภายในระบบการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดปัญหาเชิงนโยบาย
- สหรัฐอเมริกามี The Iron Triangle Law ประกอบด้วย คณะกรรมาธิการสามัญของสภาผู้แทนราษฎร (Congressional Committee) กลุ่มข้าราชการ (Bureaucracy) และกลุ่มธุรกิจเอกชน (Business Contractor) ซึ่งเป็นผู้ที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน เป็นผู้กำหนดนโยบาย.

ตัวแบบความสัมพันธ์ของระบบการเมือง (Political Regime Model)

- การกำหนดปัญหาเชิงนโยบายโดยกลุ่มภายนอกสถาบันของรัฐ (Outside Initiation Model)
- การกำหนดปัญหาเชิงนโยบายโดยเน้นความสำคัญของผู้กำหนดนโยบาย (Mobilisation Model)
- การกำหนดปัญหาเชิงนโยบายโดยเน้นความร่วมมือระหว่างบางกลุ่มกับผู้กำหนดนโยบาย (Inside Initiation Model).

ประเภทของปัญหาเชิงนโยบาย

ปัญหาเชิงนโยบายของสังคมทั่วไป

- ประเด็นปัญหาที่คนส่วนใหญ่ยอมรับ และเห็นว่าสำคัญควรให้ความสนใจ
- เป็นปัญหาของคนส่วนใหญ่ เช่น ปัญหาสิทธิมนุษยชน ปัญหายาเสพติด ปัญหาคอร์ปชั่น.

ปัญหาเชิงนโยบายที่เป็นทางการ/ เกี่ยวข้องกับสถาบัน ของรัฐโดยตรง

- รัฐบาลหรือผู้บริหารที่มีอำนาจตามกฎหมายให้ความ
สนใจ
- อาจไม่ได้ต้องการหรือตั้งใจอย่างแท้จริงเพื่อแก้ปัญหา
- หยิบขึ้นมาพิจารณาเพื่อสร้างความพอใจให้บางกลุ่ม
- ไม่มีการดำเนินงานอย่างจริงจัง.

end of lecture